Bryllupsskikke i gamle dage.

Af Bent E. Hansen marts 2018

De fleste af os har nok været til bryllup og ved, hvad der foregår. Der er mange skikke og traditioner forbundet med et bryllup - både før, under og efter brylluppet

Bryllupsbillede fra omkring 1900.
Hr. skibstømrer og sømand Petersen og fru Karen (f. Andersen) fra Søbjerg
Traditionen omkring bryllupskjolen har ændret sig. Fra dengang sort brud til hvid brud i dag.

Men over tid forandres disse traditioner.

I dag er højdepunktet vel selve vielsen i kirken, på rådhuset eller hvor det nu kan være. Men sådan har det ikke altid været.

Oprindelig har *trolovelsen* været det egentlig ægteskabsstiftende handling. Herefter begyndte samlivet mellem kvinden og manden. Den senere vielse af parret var da blot en biting. I gammel katolsk

tid fandt vielsen først sted på anden dagen af bryllupsfesten ja nogle gange langt senere.

Trolovelsen fandt altid sted i brudens hjem på et tidspunkt efter at bejleren, som repræsenterede brudgommen var blevet enige med giftemanden, som oftest brudens far, om det passende for det unge par. Dette frieri resulterede i en trolovelse.

I trolovelsesfesten i brudens hjem deltog ægteparrets nærmeste familie samt oftest også nogle venner. Senere fik kirken mere indflydelse og trolovelsen skulle så foregå offentligt og overværes af både præst og degn. Der blev spist festmåltid og skålet for parret, hvorefter præsten forrettede trolovelsesritualet. Mand og kone sagde ja og gav hånd og så var de rette ægtefolk og flyttede sammen.

I 1582 bestemte kong Frederik II, at trolovelsen ikke bare skulle foretages af præsten og men også overværes af mindst 5 andre vidner. Derefter skulle der *lyses* til ægteskab 3 gange i kirken og sluttelig skulle de trolovede lade sig vie foran kirkedøren. Kirkevielsen blev så gjort til den egentlige ægteskabsstiftende handling.

Vel for at styrke de kirkelige handlinger blev trolovelsesfest en overgang forbudt ligesom det at flytte sammen før kirkelig vielse straffedes med bøder (1783-1791).
I 1799 afskaffedes trolovelsen som offentlig handling, hvorved den efterhånden mistede sin betydning.
Lysningen skulle foregå under højmessen og fra prædikestolen tre på hinanden følgende søndage.
Formålet med lysningen var at give mulighed for, at personer, der sad inde med en viden, som kunne forhindre ægteskabet, fik mulighed for at træde frem.
”Er der nogen der har indsigelse?” spurgte præsten.

I 1969 blev lysningen afløst af prøvelsesattesten, som udfærdiges på borgmesterkontoret, men har samme funktion, at ingen af parterne er gifte i forvejen eller har for nære familierelationer.
Bryllupsfesten for 200 år siden foregik tit over 3 dage. Selve vielsen forgik oftest om fredagen og helst i nymåne (godt varsel). Om søndagen kunne brudeparret så gå i kirke og hente held til deres fremtidige ægteskab.

Brylluppet blev oftest holdt i brudens hjem og tit med 2-300 gæster. Fra en indbydelse til bryllup:
Jeg skal hilse jer fra fæstemanden NN og hans kæreste, om I vil være så god at møde på fredag i bryllupsgården X, for at høre på deres vielse og ofre med dem og tage til takke med 3 à 4 retter mad, godt øl og brændevin, piber og tobak, spil og musik, dans, trampen og stampen, samt alle smukke piger og karle så mange her i gården er.

Indbydelsen fortæller ganske godt, hvad bryllupsfesten indeholdt. Omkostningerne til brylluppet skulle gæsterne være med til at betale . De nærmeste slægtninge betalte mest i form af diverse madvarer medens fjernere slægtninge og venner nøjedes med færre madvarer. Et typisk bidrag for en nær slægtning kunne være: en tønde øl, fire skæpper hvede, 12 pund smør, en skinke, 2 snese æg og en fad saltmad.
Gæsterne afleverede tingene nogle dage før festen og som tak blev der ved modtagelsen oftest holdt en lille fest og de fik også gerne lidt brød med hjem.
Et bryllup hører til blandt de allerstørste begivenheder i ens liv, dengang som nu. Derfor er der også mange ritualer forbundet med begivenheden, for at hjælpe de nygifte godt ind i ægteskabet.
Nogle ritualer er af nyere herkomst, mens andre er ældgamle. F.eks. det at bære en vielsesring. Det kan føres helt 4800 år tilbage til Afrika. Og helt tilbage til omkring 900 blev ringene en del af vielsesceremonien i Danmark.